

Formanden for Naalakkersuisut, Múte Bourup Egede's nytårstale 2023

1. januar 2023

Formandens Departement

Godt nytår til jer alle.

Vi er nu på vej mod lysere tider. I Nordgrønland er mørketiden snart forbi, og inden længe vil mange af vore medborgere drage op på fjeldet og hilse den første sol velkommen.

At hilse solens genkomst er en vigtig og højtidelig begivenhed for mange – forståeligt nok. For når lyset forstærkes, medfører det øget energi og solen giver os varme.

Årsskiftet giver anledning til tanker om hvad det nye år vil bringe, men giver også lejlighed til at kigge tilbage på året der gik.

Vi oplever mange forskellige ting i løbet af et år – Nogle stunder giver kilde til megen glæde, mens andre perioder kan være tunge at komme igennem.

Når vi kigger tilbage, tænker vi på familie, slægtninge og venner der ikke længere er iblandt os, men de er i vore hjerter og vi mindes dem.

I løbet af livet sker der mange ting blandt familie, bekendte og venner. Sommetider har vi oplevelser der påvirker os følelsesmæssigt.

Men vi lærer at komme videre, uanset om det vi oplever, er positivt eller tungt.

Kære landsmænd, jeg vil bruge denne anledning til at takke jer alle for året der gik.

Et nyt år er begyndt.

Et år som vi selv skal forme, og lægge rammer for, hvordan vi vil bruge året.

Vi lever et liv i frihed, men med forpligtelser.

Vi lever i et meget smukt og fredfyldt land.

Men at leve i vort land er heller ikke helt ligetil. For vort land kan også være barskt at leve i.

Dog formår vi at overvinde disse vanskeligheder ved at stå sammen og ved fælles hjælp at løfte i flok.

Vi er et folk hvis værdigrundlag er baseret på familiens sammenhold og det at komme hinanden ved.

Derfor håber jeg at det nye år vil være præget af, at vi alle sikrer et trygt familieliv for vore børn og giver mere støtte til vore ældre.

For børnene og de unge har behov for omsorg og for grænser, når der er behov for det.

At sætte grænser er ikke negativt, for der er behov for, at vi alle er med til at forbedre de forhold vi lever i, og hævde den respekt overfor voksne og ældre, som i de senere år synes at være gået tilbage, og vende det om.

Vi lever alle under den samme sol.

Vi lever alle under de samme stjerner.

Og vi er omgivet af det samme hav.

Vi indånder også alle den samme luft.

Vort land er ét land og alle borgerne skal være knyttet sammen. Vi må være forenede.

For når vi forener vore kræfter, vil intet kunne modstå os mod at opnå de mål, som vi har sat os for at gennemføre.

Vi får fornyet styrke til at overvinde de udfordringer der står foran os.

Når den nye dag begynder, og vi ser vore elskede foran os – er de kilden til den styrke som vælder op i vor indre.

Vi ser vore landsmænd, der arbejder utrætteligt for at vi kan have et fast grundlag i vort fælles liv, og ser, hvordan de klarer sig selv. Vi ser, hvordan de trækker det seje træk for at deres familie og land kan stå igennem og klare udfordringerne.

Vi giver hinanden overskud, og vi må stå sammen for at stå endnu stærkere.

Splid og uenighed er ikke vejen, og i stedet for at pege fingre ad hinanden og dræne hinanden som et samfund, skal vi bruge vore kræfter på vise fællesskab og hjælpe hinanden, og fokusere på de forhold der kan forbedre tingenes tilstand.

Derved kan vi få flere ressourcer til målrettet at klare de ting, som vi har sat os for at opnå.

Oftest fokusere vi på de forhold som forhindrer os i at gennemføre tingene, og det er mit ønske overfor alle, at vi i det nye år vender dette om, og fokuserer på de ting hvor vi kan hjælpe hinanden til at forbedre omstændighederne.

Solidaritet og indbyrdes hjælpsomhed er nøgleord for at møde de positive udfordringer, som vi står overfor i den kommende tid.

Alle borgerne i vort land er unikke, og hver for sig har de noget at kunne give ud af.

Nogle lever et stille og tilbageholdent liv.

Nogle lever i bygderne.

Nogle lever i byerne.

Vi er alle forskellige, og har forskellige ting at bidrage med. Og når vi ser bort fra vore forskelligheder, er vi alle fælles om, at der er behov for os og for vores indsats i samfundet.

Der er stort behov for sundhedsvæsenet og flere steder er der stor mangel på sundhedspersonale.

På grund af denne mangel, både på internationalt plan og i de nordiske lande, møder vi store udfordringer på fast sundhedspersonale her i landet.

Det er i alle vores interesse at de sundhedsmæssige tilbud forbedres, og vi vil fortsætte med at gøre en ihærdig indsats for at sikre befolkningens sundhed og trivsel.

Sundhedspersonalet landet over arbejder dag og nat, trods vanskelige arbejdsforhold.

Jeg vil særskilt gerne takke personalet i sundhedsvæsenet. Jeg er sikker på at I gør en engageret indsats på området.

Vores næste opgave er at sikre de bedste rammer for jeres arbejde for samfundet.

Og vi er allerede nu i gang med dette.

I det forgangne år har vi gjort en særskilt indsats for at nedbringe ventelister for kræftsyge og for kræftpatienter der er under behandling, samt ventelister for behandling af motoriske lidelser.

Vi har også gjort en indsats for at bringe ventelister for knæ- og hofteoperationer markant ned.

Reform for at forbedre fremtidige rammer indenfor sundhedsvæsenet i det nye år.

Og i det nye år vil vi kigge på rammerne for at sikre det bedste for borgerne.

Det er et massivt behov for at gøre sundhedscentrene i flere bygder og byer mere tidssvarende.

Et bredt politisk samarbejde og forhandlinger skal finde sted på dette område.

Og der er ingen tvivl om, at Sundhedskommissionens betænkning der skal afleveres til foråret, vil være et godt redskab for det videre arbejde.

Vi har rigtig mange kompetente borgere her i landet, dygtige folk der har opnået meget, stærke og ansvarsbevidste borgere der tager hånd om opgaverne.

Tak fordi I er med til at løfte opgaven.

Der findes også en del mennesker, som samfundet ikke rigtig har lagt mærke til.

En vejarbejder lægger ikke bare asfalt på vejen. En vejarbejder er en anlægsmedarbejder i bygden eller byen.

En tømrer er ikke bare en arbejder, en tømrer er med til at bygge samfundet op.

En kontorfunktionær er ikke bare en der arbejder med papirusseri, en kontorfunktionær er med til at sikre driften på arbejdspladsen.

En medarbejder i børnehaven er ikke bare en der passer børn i børnehaven, medarbejderen er med til at opdrage børnene.

En lærer er ikke bare en der underviser eleverne i at læse, en lærer er med til at have indflydelse på barnets fremtid og uddannelse.

Der er behov for os alle sammen. Vi er alle på den ene eller den anden måde med til at have en indflydelse i samfundet.

Vi arbejder alle på at sikre vort lands politiske og økonomiske fremtid.

Alle partierne har sammen indgået og underskrevet en aftale om finansloven for 2023 – derved er vi blevet enige om at udstikke en sikker vej, som vi kan alle vil følge.

Det er for sjældent at vi stopper op og fæstner blikket på det der er lykkedes, for vi har tendens til at fokusere på det som vi er uenige om.

At have forskellige holdninger er ikke en negativ ting, men det er vigtigt ikke bare at være uenige men i stedet prøve at nå til enighed, selvom man ikke har de samme holdninger.

Efter min mening er det først når forskellige meninger vælder frem, at man kan nærme sig den bedste løsning – personligt synes jeg det at have forskellige synspunkter, er en styrke i sig selv.

Jeg anser vores debatter som værdifulde.

Vi skal dog ikke glemme at vore debatter skal være baseret på kendsgerninger, samt at de når ud i samfundet. For vi er her for at beskytte demokratiet i vores land.

Som politikere skal vi også være rollemodeller for samfundet, og når vi er uenige og der opstår uenighed, så skal vi også kunne rumme det at kunne få vore forskellige holdninger til at kunne mødes.

Dette afspejler sig i den finanslov som vi har indgået i fællesskab.

Det som vi som politikere og som samfund kan være enige om er, at gøre noget for de mange unge som ikke kommer videre efter folkeskolen.

For uddannelse er nøglen for vores selvstændighed og det vil være med til at løfte vort land økonomisk.

Der er i år planlagt en konference for de unge fra byggerne og de mindre byer.

Under konferencen vil vi fokusere på at indhente forslag fra de unge om hvordan vi kan forberede forholdene for dem til at tage en uddannelse eller få et arbejde.

Vi har brug for de unge – for de unge er gode til at tænke nyt.

Vi skal blive ved med at opmuntre de unge – det er dem der skal føre vort land videre i fremtiden.

Vi underskrev i løbet af sommeren en aftale med statsministeren om en udredning omkring forholdet mellem Danmark og Grønland fra 1945 til i dag.

Det er et meget vigtigt arbejde.

Mange uacceptable forhold fra kolonitiden frem til i dag er kommet frem.
Og det er absolut nødvendigt at disse forhold ikke bliver skjult, men kommer frem i lyset.
Spiralkampagnen mod grønlandske kvinder.
Eksperimentbørnene.
De juridisk faderløse.
Det er også vigtigt i samme anledning at få behandlet de sager og anbefalinger som forsoningskommissionen har fået frem.
Og det er meget vigtigt at få disse anbefalinger behandlet.
Vi skal uddybe dette kapitel i vores historie.
Hvad er det der er sket?
Og hvordan kommer vi videre?

Jeg vil igen gerne komme ind på livsværdien – for det er noget af det vigtigste der findes.
Gennem et livsforløb oplever vi både at komme i stormvejr og stille vejr.
Vi bliver styrket og vi oplever svaghed.
Sommetider når vi et punkt hvor vi føler vi ikke kan komme videre. Men vi oplever også at tingene kører som de skal og at vi kan komme videre.
Når vi oplever disse ting kan det være nødvendigt at søge hjælp fra myndighederne. Og der står kommunerne meget centralt.
Kommunerne hjælper borgerne ud fra de rammer som de har fået udstukket. Og man skal ikke drage tvivl om at de prøver at hjælpe borgerne så meget som de kan.
De mennesker der har behov for hjælp skal modtage hjælp. For der er brug for os alle.
Og det forholder sig heldigvis sådan, at på arbejdspladserne – såvel det offentlige som hos de private – så er I med til at holde samfundet kørende.

Den største udfordring for vort land er utvivlsomt de alt for mange selvmord.
Hvert år taber vi for mange mennesker. Dette er bundet med stor sorg og det kan ikke accepteres.
Selvom selvmord er en kæmpe stor udfordring har jeg håbet i mig.
De unge havde i efteråret et klart budskab og forslag omkring hvordan vi kunne komme videre og tackle de udfordringer vi står overfor.
Det klare budskab vi fik fra dem gik ud på, at myndighederne og befolkningen må skabe forandring.
Vi hørte de politiske budskaber fra de unge og er særligt opmærksomme på disse.
Livet er den største gave – og de unge og befolkningens budskab omkring, hvordan vi skal værne om livet, viser deres store ukuelighed.
Som voksne er det alle vores pligt at høre på hvad de har at sige, og bane vejen for dem.
Og vi fra Naalakkersuisut skal samarbejde tæt med de unge i dette vigtige spørgsmål.
Jeg vil understrege, at det først er gennem et tæt og grundigt samarbejde som et folk at vi kan arbejde for at mindske problemet.
Vi skal i forening ændre tingene radikalt, for vi har allerede mistet alt for mange liv.
Vi har brug for alle. Du skal også huske, at vi har brug for dig.
Du er ikke alene, sæt ord på tingene sammen med os. Lad os støtte hinanden, for det er når vi står sammen, at vi står stærkere og kan opnå mere.

Livet skal gå videre.
Vi er omkring 56.500 borgere her i landet.
I de kommende år stiger antallet af ældre i samfundet.

Vi skal vise taknemmelighed overfor vore ældre – for det er dem som har sørget for os. Og det at blive ældre, skal være ensbetydende med et trygt liv.

Vi har brug for de ældre – for det er dem som vi skal lære fra.

Vi skal støtte vore ældre – for det er dem som har givet os liv.

De tiltag der skal forbedre forholdene for de ældre, som vi har påbegyndt i denne valgperiode, skal fortsætte.

De ældres behov der er udstukket i ældrestrategien skal tydeliggøres og forbedres.

Vi har her i landet mange ressourcer som vi skal gøre brug af.

Fiskeriet er stadig vores største erhverv.

Og jeg er meget glad for, at fiskeriet gennem det sidste år har kørt godt, og at det stadig går fremad, noget samfundet også har bemærket.

Det har været gavnligt for fiskerne, for de mange familier, kommunerne og for hele landet.

Her har klimaet for det meste været den begrænsende faktor.

Hvis forholdene for det kystnære fiskeri skal forbedres, er det yderst vigtigt at vi inkluderer og har et godt og tæt samarbejde med fiskeriets organisationer.

De forhold som vore agtede fangere og fiskere lever under i vort sommetider barske land skal forbedres.

Fiskerne er ikke kun fiskere.

Fiskerne forsørger familierne.

Fiskerne får landets økonomi til at køre rundt.

Fiskerne sikrer beskæftigelsen.

Der er fremkommet ønske om at udvikle det kystnære fiskeri, samt at forholdene for udenskærsfiskeriet skal tilpasses.

Det næste skridt er at arbejde videre med fiskeriloven, hvilket på nuværende tidspunkt i fuld gang.

Vi skal være opmærksomme på at vi laver en fornuftig reform omkring vort vigtigste erhverv.

Og ikke mindst huske, at alle levende og ikke levende ressourcer tilhører det grønlandske folk.

For øjeblikket er der travlhed med at færdiggøre de nye lufthavne i Nuuk og Ilulissat.

Den nye lufthavn i Qaqortoq planlægges at blive bygget færdig i 2025.

Der har aldrig været så mange rejsende som over det sidste år, og vi må regne med at rejseaktiviteten vil stige endnu mere markant i de kommende år.

Vi må sammen forberede os på at gøre vort land mere åbent.

Der er nye muligheder på vej.

Det vil fremover være nemmere at rejse i vort land.

Det bliver nemmere at eksportere til udlandet.

Flere turister vil komme, og det bliver nemmere for borgerne i vort land at rejse til udlandet.

Borgerne og de erhvervsdrivende skal gøre god brug af de nye muligheder for økonomisk indkomst.

Klimaet har været meget anderledes over det sidste år.

Det ustadige vejr har skabt store problemer for trafikken. Forståeligt nok kan vi vanskeligt gøre så meget ved det.

Men det er ikke acceptabelt, at der har været så mange problemer med teknik på

indenrigstrafikken. Vi gør noget overfor de problemer borgerne oplever, der forventer en vis form for service, oplever problemer med stadige forsinkelser. I 2023 kommer der flere klare krav for at mindske problemet for, at de rejsende kan få den service de forventer indenfor trafikken.

De nye lufthavne vil være med til at udvikle vort land.

De nye lufthavne vil åbne for nye muligheder.

De nye lufthavne vil skabe nye arbejdspladser.

Og derved åbne op for nye økonomiske muligheder.

En god økonomi vil skabe grundlaget for fortsat erhvervsvækst og bedre forhold for os alle.

Med vedvarende og ren energi skaber vi ikke alene muligheder internt i landet, men også eksport til andre lande.

- Ved at udnytte de ubegrænsede muligheder landet har for at skabe vandkraft
- At udvikle energiformer der ikke forurener så meget
- At udnytte de muligheder, de nye lufthavne åbner op overfor
- Ved at forvalte og udvikle fiskeriet på en sund måde – kan vi forbedre og videreudvikle vor økonomi

Vi må skabe de bedste rammer for velfærd i befolkningen.

Vi skal også kigge på at finde muligheder for at spare i centraladministrationen.

Der er til stadighed debat omkring det store administrationsapparat vi har overfor så lille en befolkning.

I stedet for at snakke om det, planlægger vi at tage de første skridt for at skabe nye strukturer på området.

Vi må lave ændringer, for den nuværende situation er ikke holdbar, og vi må lave reformer for at skabe et grundlag for at de næste generationer kan overtage roret.

Under de gode tider skal vi ligesom vore forfædre gjorde det, også sikre os, og tænke på den tid der kommer.

Ligesom vore forfædre samlede forråd for at klare vinteren, lad os skabe et grundlag, hvor vi forbereder os for at skabe en tryk fremtid til gavn for os selv.

Vi skal blive ved med at sikre, at skabe et bredt økonomisk grundlag som alle kan mærke og have gavn af.

Vi har derfor taget skridt til at skabe vækst forskellige steder i landet – og sprede byggeaktiviteten på kysten, således at det kan mærkes i år og årene frem.

Eksempler:

Vandkraftværk for Qasigiannuguit og Aasiaat.

Udvidelse af vandkraftværkerne i Tasiilaq og Nuuk.

Man er begyndt at bygge ungdomsboliger, og denne aktivitet vil fortsætte i årene fremover.

I Qaanaaq, Nuussuaq, Upernavik, Uummannaq, Qeqertarsuaq, Qasigiannuguit, Kangaatsiaq, Kangaamiut, Narsaq, Nanortalik, Tasiilaq og i Ittoqqortoormiut er man begyndt at bygge i år og byggeaktiviteten fortsætter fremover.

Der arbejdes også på mere byggeaktivitet i de større byer, samt øge antallet af kollegiebyggeri og renovering af de eksisterende kollegier.

Man er begyndt at sprede byggeriet ude på kysten og dette vil være til gavn for mange.

Vi skal også arbejde tæt sammen med kommunerne, for at forbedre ældreboligerne ude i de mindre byer.

Vi ser med optimisme på resultatet af disse tiltag, vi har også andre initiativer i gang som vil skabe vækst over hele landet.

Ruslands angreb på Ukraine har skabt inflation over hele verden. Det er også noget vi kan mærke i Grønland.

Krigen mærkes også af de lande som vi arbejder tæt sammen med, specielt i Europa. Priserne på fødevarer er steget. Dagligdagen bliver vanskeligere.

Vi må tænke sammen, fordi vi er nødt til at tilpasse os de forhold vi ikke selv er herre over. Vort mål skal altid være at undgå at borgerne i Grønland bliver overbebyrdet.

Vi følger situationen i verden tæt.

Og vi må handle når der er behov for det, og vi er allerede i gang.

Vi skal også konstant være opmærksom på de uretfærdigheder andre lande og folkeslag står overfor.

Det er derfor vi støtter op om sanktionerne mod Rusland.

Vi har selv i mange år måttet kæmpe for at vores frihed og at uafhængighed respekteres og anerkendes.

Jeg vil her understrege vigtigheden af, at vi står sammen i en uforudsigelig og urolig tid.

Vi ser en magtkamp der har en indflydelse på vores liv, og en stigende interesse stormagterne har overfor Arktis – og det er nødvendigt at vi står sammen som et folk, hvis vi skal kunne møde denne udfordring.

Vi har alle mærket konsekvenserne af klimaforandring over det seneste år.

Det ustadige vejr og megen regn over sommeren har haft en konsekvens for vor fangst og vore bestræbelser på at samle vinterforråd. Vore fiskere og fangere er blevet påvirket af klimaforandringerne.

Det ustadige vejr har haft en stor indflydelse på trafikken.

Vi vil fortsætte med at arbejde sammen med resten af verden omkring de politiske bestræbelser og tiltag der er taget for at mindske klimaforandringens påvirkning.

I det nye år vil vi også følge de trafikale forhold, der er blevet påvirket af klimaforandringerne, tæt og kræve at serviceniveauet øges generelt.

Kære medborgere i Grønland. Sammen har vi opnået rigtigt meget.

Lad os i forening skabe de bedste betingelser for en god fremtid for vore børn og unge.

Lad os holde vore børn i hånden.

Lad os lytte til de unge.

Lad os opmuntre de voksne.

Lad os lære af de ældre.

For vi lever alle under den samme sol.

Vi lever alle under de samme stjerner.

Og vi er omgivet af det samme hav.

Vi indånder også alle den samme luft.

Alle borgere i Grønland - Landsmænd.

Vore medborgere i verden.

Godt nytår til jer allesammen.